

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac ex probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniæ Agrippinæ, 1714

Q. 86. Quid addendum sit circa impedimentum criminis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42682

du, hinc qui in 4. & 3. se contingunt, debent explicare etiam tertium, ut in hoc etiam specialiter dispensetur, ergo similiter hinc. R. non esse impeditos, uti expressè habetur Cap. fin. *Vir qui*. De consanguinitate; nisi alicubi fuisset hætenus contraria consuetudo, propter quam aliud decernitur, ibid. Cap. 3. *Si dilectio*, quod pro isto tantum loco dicitur, ut ne fieret novitas in populo isto: Hinc *Sanch.* l. 7. d. 53. n. 5. & *Avers.* q. 16. f. 1. docent cum communissima, tales posse contrahere, quamvis ex una parte attingeretur etiam primus gradus. Ratio est, quia licet Titius sit in primo gradu v. g. cum Cajo, & Berta sit in 5. gradu cum eodem Cajo, tamen Berta non est cum Cajo conjuncta in ullo gradu impediante, cum ultra 4. gradum non extendat se impedimentum, ergo Titius & Berta etiam inter se non sunt in ullo gradu impediante, nam gradus contingentie inter se debet desumi per respectum contingentie ad stipitem, qui est Cajo; hinc ad rationem oppositam patet responsio, nam etiam ratione 4. gradus oritur impedimentum, ergo non est mirum, quod illius debeat fieri mentio: hic autem ostensum est ratione 5. gradus nullum oriri impedimentum.

Q. 86. *Quid addendum sit circa impedimentum* 614. *criminis. R. §. 1.* Univerſim poſſet impedimentum criminis diſtingui quadruplex; 1. Machinatio concurrente utraque parte cum intentione Matrimonii cum conjuge ſuperſtite. 2. Machinatio unius tantum partis ex intentione Matrimonii, & adulterium abſque alio contractu vel promiſſione Matrimonii. 3. Adulterium cum contractu vel promiſſione Matrimonii. 4. Raptus, de quo à n. 630.

Cc 3

§. 1.

615. §. 2. Per machinationem hic intelligitur crimen homicidii, id est, non solus conatus occidendi, sed occisio conjugis; Cap. *Si quis vivente*, 31. q. 1. Debétque mors sequi ex actione occidentis, & non ex culpa Medici, vel negligentia morientis, *Pont. l. 7. c. 45. n. 4. Mastr. n. 104.* Perinde autem est, sive sit occisio uxoris procurata à viro, sive viri procurata ab uxore, uti certum est ex communissima cum *Sanch. l. 7. d. 78. Avers. q. 18. f. 4.* contra *Victor. & Ledesm.* Et censetur machinatio, si vir uxorem deprehensam in adulterio occidat ex consilio seu intentione contrahendi cum alia, quia quamvis leges civiles factum illud non puniant, tamen canonice detestantur, nec excipiunt, dum constituunt hoc impedimentum, *Avers. & alii contra Henric. Rebell. Bonac.*

616. §. 3. *Avers. & Mastr.* supra putant utrumque oriri impedimentum, si unus etiam inscio altero machinatus sit, nam per Cap. *Si quis vivente*, hic machinator ligatur eo impedimento, ergo etiam alter, cum quo intendebat contrahere, quia hoc ipso, quod unus impediatur, etiam impeditur alter. Oppositum tenet communis cum *Busenb.* in quam fatetur *Mastr.* etiam magis propendere *Scotum.* Ratio est, quia ita videtur statui Cap. *Super hoc*, De eo, qui duxit, nam dicitur non posse ducere, si adultera est in mortem uxoris aliquid machinata, sive fidem dederit sive non, quod ea defuncta hanc esset ducturus: putantque *Pont. Hurt. & Krim. n. 1003.* probabiliter, nequidem à machinante incurri, si exterius non manifestarit intentionem Matrimonii. Attamen contradicit *Castrop. d. 4. pu. 12. n. 5.* quia quamvis Ecclesia non puniat actus merè internos, tamen punit
exter-

externos ex hac vel illa intentione factos, nam excommunicat Inquisitorem, qui reis facit injuriam ex odio vel amore, *Clement. I. §. Verum quia*, De hæret.

§. 4. Si Cajus maritus præmissis adulterio 617. cum Berta machinatus sit mortem suæ uxoris, primariò quia oderat, secundariò, ut cum Berta iniret Matrimonium, oritur impedimentum, quia machinati sunt animo contrahendi. Jura autem non exprimunt debere esse primariam intentionem, *Less. in auct. v. Matr. cas. 10.* Quod valet, etiamsi, cum contraherent, dubitarent, an etiam secundariò habuerint intentionem contrahendi, quia factum scitur, & prudenter præsumitur illa intentio, communiter enim committitur. Si tamen contraxerint bonâ fide, nil suspicantes, & postea dubitatio illa superveniat, quando post adhibitam diligentiam nihil certi comperitur, probabile est non indigere dispensatione, adhuc tamen probabilius censet *Less.* quòd indigeant, quia difficile creditur est, eum animum non adfuisse. Debere autem saltem in uno adfuisse animum ineundi Matrimonium, nec sufficere commune consilium occidendi, videtur certum cum *S. Th. S. Bonav. Avers. supra* & aliis communissimè, quamvis contradicant *Cajet. Arm. Sor.*

§. 5. Si uxor occidat virum ex consilio Matrimonii cum alio, æquè incurritur impedimentum, quia *Can. Si quis, 31. q. 1.* dicitur: *sive vir aut mulier virum, qui mortuus fuerat, occidisse notetur, &c.* & idem patet ex *Cap. Laudabilem*, De convers. infidel. Ut autem quis dicatur machinatus mortem alterius cum effectu, sufficit, quòd occiderit consilio vel mandato, quia machinatio

proprie significat occultam infidiationem respectu mortis, *Pyrb. Corr. Krim. n. 1001*. Attamen non sufficit ratihabitio patrati homicidii, quia non est causa patrati homicidii, & quando Regula 10. Juris in 6. dicit *ratihabitionem mandato æquiparari*, intelligitur, vel quando effectus pendet tantum à ratihabitione, vel quando Jus ita disponit, *Laym. Castrop. n. 4*. Similiter quamvis Cap. *Cum quis*, De sent. excomm. in 6. dicitur, quod ratihabitio retrahatur, & mandato æquiparetur, etiam ad pœnam excommunicationis, hoc tamen extendi non debet ad alias, & specialiter non ad hanc pœnam contra favorem Matrimonii, *Sanch. Krim. n. 2443*.

619. §. 6. Sive promissio antecedit, sive sequatur post adulterium, causat impedimentum, *Sanch. l. 7. d. 79. n. 3. Lug. in resp. mor. l. 1. dub. 44. n. 2. Gob. tr. 9. n. 199. Krim. n. 1006*. Quod valere dicit *Avers. q. 18. s. 3*, etiam si promissio bonâ fide facta præcessisset. Unde nec opus est, ut eodem tempore fiat adulterium & promissio, quia in omnibus his casibus præbetur ansa captandi mortem conjugis, ad quod cavendum indutum est illud impedimentum. Si tamen promissio tacite vel expresse revocetur ante adulterium, non oritur impedimentum: è contrâ si revocetur prius post adulterium, sive facta sit ante illud sive post, oritur, quia jam causatum erat, *Avers. Gob. n. 195*.

620. §. 7. Si promissio fiat de Matrimonio contrahendo ante mortem alterius conjugis, *Sanch. n. 2*. putat non oriri impedimentum, quia *Can. Relatum*, 31. q. 1. expresse dicitur, promissionem referri ad tempus futurum post mortem alterius conjugis, & ratio Canonis est, quia sic dabatur
causa

causa machinanda mortis. Contradicit *Aversf.* q. 8. f. 3. sicuti enim dirimit Matrimonium de presenti contractum vivente alio conjugē, uti statim dicitur, ita etiam videtur dirimere promissio ejus de presenti, cum etiam detur causa machinandi mortem, ut tale Matrimonium validari possit.

§. 8. Quamvis Matrimonium, quod de presenti contrahunt hi adulteri, sit invalidum ratione ligaminis, tamen oritur impedimentum criminis, Cap. *Super hoc*, De eo, qui duxit, *Aversf. Krm.* à n. 976. Putat quidem *Hurt.* requiri tale Matrimonium, quod aliàs foret validum, nisi adesset hoc ligamen alterius conjugis, adeoque non contrahi impedimentum criminis, si clandestinè contraherent, vel essent affines aut consanguinei, sed *Sanch.* n. 8. probabilius contradicit, quia cum sufficiat promissio Matrimonii pro futuro inter tales, multò magis sufficiat attentatio illius pro presenti, cum hæc attentatio sit veluti illius promissio pro futuro, eò quòd velint Matrimonium esse perpetuum.

§. 9. Si uterque sit conjugatus, *Pont.* l. 7. c. 622, 45. n. 5. & *Hurt.* d. 23, diff. 2. dicunt non esse opus, ut uterque hoc sciat de altero, sed satis esse, quòd uterque sciat se esse conjugatum, quia hoc ipso uterque scit se patrare adulterium. E contra *Navarr. Sanch.* n. 31. *Aversf.* probabilius dicunt requiri, ut uterque sciat de Matrimonio saltem unius, nam qui ignorat, non infert injuriam illi Matrimonio ignorato, sed tantum suo proprio, hoc autem impedimentum est inductum propter injuriam, quæ ab utroque fit eidem Matrimonio. Putantque *Sanch.* & *Aversf.* excusare hinc ignorantiam etiam vincibilem, quia quando lex

II.
O I
mor.
validi
XIX
LVIII

requirit scientiam vel dolum, videtur talis ignorantia excusare: docent tamen sufficere dubium de vita prioris conjugis, si re ipsa vivat, quia hoc dubium in Jure æquiparatur scientiæ.

623. §. 10. Si fides Matrimonii data est sub prioris Matrimonio, & adulterium sub posteriore sit commissum, non oritur impedimentum, quia debet eidem Matrimonio & conjugii illata esse utraque injuria, *Sanch. Barb. Krim. n. 992.* Item secundum dicta n. 619. non oritur, si promissio concorditer sit revocata ante adulterium, non tamen si post, *Krim. n. 993. & 1007.* Item non oritur, si non fuerit verè adulterium, uti si postea innotescat, non fuisse verum Matrimonium, *Cap. 2. De eo, qui duxit.* Et idem est, si putaverint vivere alterum conjugem, qui tamen mortuus erat. Est tamen adulterium, quamdiu manet vinculum Matrimonii, etiam rati tantum, etiam si fuerint toro & habitatione separati, *Sanch. Avers. q. 18. f. 3. & 4. Krim. n. 1008.*

624. §. 11. Si fides Matrimonii data sit ante, sed adulterium sit commissum post notitiam conjugii, *Krim. n. 983.* putat non incurri impedimentum, quia dispositio illa pœnalis videtur requirere, ut tam promissio, quam adulterium sit formalis injuria respectu alterius conjugis; sed contradicit *Sanch. à n. 32.* quia solum adulterium censetur hic esse injuriosum, ergo satis erit illud fieri cum notitia conjugii.

625. §. 12. *Henriq. Sa, Bonac. Dian. Laym. Avers. Krim. n. 990.* dicunt promissionem debere esse factam serio animo, aliàs non est propriè promissio, & nomine promittentis, in quem fertur hæc pœna, non videtur venire, nisi verus promittens, sicuti etiam fictè rebaptizantes non incurrun-

irregu
incurr
tenent
& dicit
do par
am, q
innoc
probab
menta
§. 1
dum
tur im
Avers. C
larm.
987. E
docen
quia f
adulte
tenet i
Matrim
pulam
promi
Avers. C
§. 1
missio
ro, v.
causan
18. f. 3
missio
rante v
ponitu
condit
mortis
obliga
sio no

irregularitatem, fictè profitentes hæresin non incurrunt excommunicationem. Oppositum tenent *Sanch. n. 10. Cón. aliique apud Gob. n. 196.* & dicunt satis esse, si fiat animo ficto, dummodo pars altera non advertat fictionem, quia etiam, quando est fictio, æquè timeri potest vitæ innocentis conjugis. Prima sententia videtur probabilior, quia in positivis non valet argumentatio ex paritate rationis.

§. 13. Quamvis una pars non repromittat, 626. dummodo acceptet promissionem alterius, oritur impedimentum, *Silv. Cón. Sanch. Rebell. Perez, Avers. Castrop. d. 4. pu. 12. n. 12. contra Henriq. Bellarm. Dian. Laym. Burgh. cent. 2. cas. 4. Krim. n. 987.* Et pro acceptance sufficere, quòd taceat, docent *Cón. & Pont.* sed negant *Sanch. Bonac. Avers.* quia si acceptaret, cum abundet amore erga adulterum, non taceret: hæc tamen ratio non tenet in multis adulteris, qui non tam quærunt Matrimonium de futuro, quàm de præsentis copulam. Videtur autem certum, quòd sufficiat promissio simplex, & non requiratur jurata, *Avers. Gob. n. 197.*

§. 14. *Nav. Sanch.* & alii putant sufficere promissionem Matrimonii sub conditione de futuro, v. g. si accipias hæreditatem, quia æquè dat causam captandæ mortis. *Cón. Laym. Dian. Avers. q. 18. f. 3. Gob. n. 198. Krim. n. 991.* requirunt promissionem absolutam, vel quæ fiat absoluta durante vitâ alterius conjugis, quia quamdiu non ponitur conditio, promissio censetur nulla, nec conditionata dat æqualiter causam captandæ mortis, nam si non impleatur conditio, non obligat promissio. Similiter non sufficit promissio non ducendi aliam, quia tantùm significat,

cat, si aliquam ducam, te ducam, per quod nequidem constituerentur sponsalia, Laym. Krim. n. 1009. Quid dicendum sit, si fiat sub conditione contraria substantiæ Matrimonii, impossibili, turpi, colligitur ex dictis à n. 239. Si enim habeatur pro non adjecta, aut censeatur remissa, non suspendit contractum.

628. §. 15. Si crimen machinationis committatur à fidele & infideli, certum est ex Cap. De convers. infidel. fidelem inhabilitari ad Matrimonium cum illo infideli etiam converso. Quod Averf. q. 18. l. 5. contra Sanch. l. 7. d. 78. n. 4. extendit etiam ad crimen adulterii cum promissione Matrimonii, licet homicidium conjugis postea secutum sit sine consilio fidelis. Idemque dicit Averf. contra Sanch. d. 79. n. 43. & Krim. n. 994. si duo infideles adulterium ante, & promissionem Matrimonii post, vel promissionem Matrimonii ante, & adulterium fecerint post Baptismum. Quod etiam tenet Averf. contra Pont. l. 7. c. 45. n. 6. & Krim. si uterque in infidelitate constitutus commiserit crimen machinationis vel adulterii cum promissione Matrimonii, & postea convertantur, quia quamvis Ecclesia non possit tales punire ob præterita delicta in infidelitate commissa, tamen requirere potuit, si fideles fierent ac vellent invicem contrahere, ut non essent Rei talis criminis antecedentis.

629. §. 16. Infert Krim. n. 2458. ut contrahatur hoc impedimentum criminis, requiri seqq. conditiones. 1. ut adsit machinatio mortis alterius conjugis, sive ab alterutro conjugum, sive ab altero facta, effectu, idest, morte secuta. 2. Ut ea machinatio fiat animo inveniendi Matrimonium determinatè inter conjugem superstitem & adul-

E
2T
P
L
T
Tom

C

adulter
3. Qu
fit adu
fit ma
um, si
fuerit
à vero
rimun
Averf. c
Q.
dendum
erat, u
tinet,
fin. De
valere
prius l
fess. 2
cernit S
ipia in
Matrim
loco tut
fenserit
raptor
rem præ
tus inf
Clerici
terea ra
rit, sive
§.
dinem
monii
eunt c
raptus
§ 42. W
lius ne

adulterum, vel eum, qui simul machinatus est.
 3. Quando unus tantum machinatus est, ut ad-
 fit adulterium, & si desit adulterium, ut uterque
 fit machinatus. 4. Ut ubi requiritur adulteri-
 um, sit formale & perfectum. 5. Ut adulterium
 fuerit verum, idest, commissum cum vero, vel
 à vero alterius conjugē. 6. Crimina ista non di-
 rimunt, nisi respectu complicitis in tali crimine,
Avers. q. 18. f. 4. contra Palatios.

Q. 87. Quid specialiter circa crimen raptus sit ad- 630.
 dendum, &c. §. 1. Cap. Placuit 36. q. 2. statutum

erat, ut quamvis rapta libertati restituta consen-
 tiret, Matrimonium esset irritum. Postea Cap.
 fin. De raptor. statutum erat, ut Matrimonium
 valeret, si rapta consentiret, quamvis non esset
 prius libertati restituta, sed Jure novo Tridentini
 sess. 24. c. 6. De reform. Matr. sic statuitur. De-
 cernit S. Synodus inter raptorem & raptam, quamdiu
 ipsa in potestate raptoris manserit, nullum posse consistere
 Matrimonium. Quod si rapta à raptore separata, & in
 loco tuto & libero constituta illum in virum habere con-
 senserit, eam raptor in uxorem habeat, & nihilominus
 raptor ipse, ac omnes illi consilium, auxilium & favo-
 rem præbentes, sint ipso Jure excommunicati, ac perpe-
 tuo infames, omniumque dignitatum incapaces, & si
 Clerici fuerint, de proprio gradu decendant. Teneatur præ-
 terea raptor mulierem raptam, sive eam uxorem duxe-
 rit, sive non duxerit, decenter arbitrio Judicis dotare.

§. 2. Si puella sit rapta tantum propter libi- 631.
 dinem exercendam & non ex intentione Matri-
 monii, *S4. Bonac. & alii cum Platel. n. 1179.* di-
 eunt oriri impedimentum, quia est proprie
 raptus. *Sanch. l. 7. d. 13. Dian. Avers. Corrad. Gob. n.
 542. Wex p. 5. t. 2. §. 4. n. 43. Kugl. n. 1639.* probabi-
 lius negant, quia *Trid. innuit*, tum tantum esse
 impe-